



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 137/2020-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovcej a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného advokátom JUDr. Mariánom Ďurinom, Sibírska 4, Bratislava, ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Sk 16/2018 z 24. júla 2019, a takto

### **r o z h o d o l :**

Ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

### **O d ô v o d n e n i e :**

#### **I.**

#### **Sťažnostná argumentácia sťažovateľa a skutkový stav veci**

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola v zákonnej lehote 22. októbra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Sk 16/2018 z 24. júla 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že Sociálna poisťovňa, ústredie, zamietla žiadosť sťažovateľa o priznanie starobného dôchodku z dôvodu nepreukázania splnenia podmienok pre zníženie ustanoveného dôchodkového veku. Sťažovateľ totiž žiadal priznať starobný dôchodok od 9. októbra 2016 pri znížení potrebného dôchodkového veku na 59 rokov z dôvodu zaradenia vykonávaného zamestnania do I. pracovnej kategórie alebo do 1. a 2. kategórie funkcií.

3. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne v Bratislave (ďalej len „žalovaný správny orgán“) tak, že rozhodnutie správneho orgánu prvého potvrdil a odvolanie zamietol.

4. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ správnu žalobu, ktorú Krajský súd v Košiciach rozsudkom sp. zn. 4 Sa 4/2017 z 29. januára 2018 zamietol ako nedôvodnú. V odôvodnení k žalobnej argumentácii sťažovateľa v podstatnom uviedol, že sťažovateľ vykonával zamestnanie zaradené do II. a III. pracovnej kategórie, nie službu zaradenú do 1. alebo 2. kategórie funkcií. Zaradenie zamestnania do II. pracovnej kategórie nezakladá nárok na zníženie dôchodkového veku. Takéto zníženie podľa § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov zakladá zaradenie služby do 1. alebo 2. kategórie funkcií alebo zaradenie zamestnania do I. pracovnej kategórie.

5. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť s poukazom na § 440 ods. 1 písm. f), g) a h) Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“), ktorou namietal diskrimináciu príslušníkov hasičského zboru vo vzťahu k ostatným príslušníkom ozbrojených zborov pri aplikácii predpisov o dôchodkovom zabezpečení a nesúhlasil s hodnotením základnej vojenskej služby u pohraničnej stráže ako náhradnej doby v III. pracovnej kategórii.

6. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom podľa § 461 SSP kasačnú sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú zamietol s tým, že sťažovateľ nepreukázal splnenie podmienok pre zníženie dôchodkového veku, a to zaradenie vykonávanej služby do I. alebo II. kategórie funkcií alebo I. pracovnej kategórie zamestnania. Preukázané boli len doby zamestnania v II. alebo III. pracovnej kategórii a výkon základnej vojenskej služby bol správne hodnotený ako náhradná doba, čiže III. pracovná kategória.

7. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou vytýka napadnutému rozsudku najvyššieho súdu najmä jeho arbitrárnosť, diskriminačný charakter právnej úpravy vo vzťahu k príslušníkom hasičského zboru a nenaplnenie jeho legitímnych očakávaní. Argumentuje takto:

*«Najvyšší súd SR námietky sťažovateľa však zovšeobecnil bez toho, aby ich v ďalších Častiach rozhodnutia podrobnejšie a oveľa precíznejšie hodnotil alebo presne uviedol, prečo ich považoval za nevýznamné a k veci sa nevzťahujúce, až na malú časť k nezhodnoteniu odslúženého obdobia do dvojnásobnej doby poistenia, resp. len ako málo bonitnú II. pracovnú kategóriu a nie ako II. kategóriu funkcií.*

*Len iba opakujeme, že medzi sporovými stranami niet pochýb o tom, že sťažovateľ dňa 09.10.2016 dosiahol vek 59 rokov, bol zamestnaný najmenej 25 rokov.*

*Sťažovateľ od počiatku spochybňoval zákonnosť rozhodnutia pána GR Sociálnej poisťovne o zamietnutí jeho žiadosti o starobný dôchodok. Dokazoval a dokumentoval, že z neho nevyplýva skutková okolnosť o zhodnotení doby:*

*A) - 6 604 dní, t. j. 18 rokov a 32 dní vo vojenskej službe a HaZZ činnnej službe v len v málo bonitnej II. pracovnej kategórii*

*B) - 8 186 dní, t. j. 22 rokov a 156 dní v zamestnaní III. pracovnej kategórie...*

*... sťažovateľ absolvoval vojenskú základnú službu u vojsk FMV ČSSR (u pohraničnej stráže ČSSR) od 30.09.1976 do 28.09.1978 v dĺžke 729 dní, a táto odslúžená doba na štátnej hranici ČSSR sa musí posudzovať dvojnásobne... Toto obdobie výkonu preferovanej vojenskej služby na štátnej hranici ČSSR mu žalovaná Sociálna poisťovňa, ani Krajský súd v Košiciach a NS SR nezarátali dvojnásobne a nezaradili ani do II. kategórii funkcií!*

*... služba príslušníkov HaZZ je svojim obsahom a náplňou rovnaká, totožná a možno aj náročnejšia a nebezpečnejšia, ako je služba vojakov, policajtov a ostatných príslušníkov silových rezortov... Z tohto dôvodu aj zákonodarca NR SR vydaným zák. č 328/2002 Z. z.*

*chcel cielene dosiahnuť to, aby sociálne a dôchodkové náležitosti vyslúžilcov pochádzajúcich zo všetkých silových rezortov, riešil rovnako iba jeden jediný zákon.*

*... ak výsluhové dôchodky, ktoré príslušníkom HaZZ právom náležia, sú im priznávané podľa rovnakých kritérií, zásad a rovnakých podmienok ako policajtom, vojakom, príslušníkom VZJS a pod., tak tento novelizovaný fakt musí zákonite prinášať aj zmenu činností posudzovaných ako I. a II. pracovná kategória, resp. I. a II. kategória funkcií. Keďže došlo v roku 2003 k tejto významnej legislatívnej zmene a od 01.01.2008 aj vstup príslušníkov HaZZ do osobitného dôchodkového systému, je to skutočne dostatočne silný signál na to, že aj zmenená činnosť príslušníkov HaZZ musí... byť rovnako klasifikovaná ako výkon služby ostatných príslušníkov ozbrojených zborov v silových rezortoch SR. Iné postupy by totiž zjavne vnášali prvky diskriminácie a prvky nerovnakého prístupu k tejto kategórii poistencov.*

*... niet racionálneho dôvodu, aby činnosť príslušníkov HaZZ nebola posudzovaná ako I. resp. II. kategória funkcií...*

*Predsa nie je možné naďalej tolerovať situáciu, keď sťažovateľ reálne odpracoval oveľa dlhšie obdobie (14 790 dní, t. j. 40 rokov a 190 dní) a žalovaný ich mu neúplne, alebo len čiastočne prizná (iba v dĺžke 11 077 dní, t. j. 30 rokov a 127 dní, čo je pre neho neakceptovateľné), Najvyšší súd SR a Krajský súd v Košiciach to vyčerpávajúcim spôsobom neposudzuje. Z tohto dôvodu došlo k jeho poškodeniu, keďže mu vôbec nehodnotí zvyšok odpracovaného obdobia v dĺžke 3 715 dní, t. j. 10 rokov a 65 dní.*

*Rovnako je vážne znepokojený faktom, že žalovaný mu odslúženú vojenskú základnú službu ráta iba ako III. pracovnú kategóriu - len ako náhradnú dobu...*

*V období pred výkonom profesionálnej služby „hasič“ v II. pracovnej kategórii, sťažovateľ pracoval aj v civilnom sektore (v III. pracovnej kategórii) takto: 8 186 dní – 5 173 dní = 3 013 dní, t. j. 8 rokov a 93 dní. Túto poctivo odpracovanú dobu sťažovateľ žiada kompletne započítať do starobného dôchodku.»*

8. Sťažovateľ ďalej namieta viazanosť rezortným zoznamom určujúcim taxatívnym spôsobom kategórie funkcií a kategórie zamestnaní. Poukazuje aj na znenie § 175 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, ktorý pojednáva

o zaradení zamestnaní do I. aj II. pracovnej kategórie. Sťažovateľ je toho názoru, že v skutočnosti vykonával službu 2. kategórie funkcií, a nie zamestnanie II. pracovnej kategórie vzhľadom na predmet a rozsah činností. Sťažovateľ sa tiež domnieva, že najvyšší súd vykonal dokazovanie jednostranne len v prospech Sociálnej poisťovne.

9. Sťažovateľ na základe uvedenej argumentácie navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

*„1/- Slovenská republika, zastúpená Najvyšším súdom SR, v konaní čís. k.: 7Sk/16/2018 vedeného na Najvyššom súde SR, porušila právo sťažovateľa... upravené v čl. 46., ods. 1. a ods. 2, Ústavy SR a v čl. 6., ods. 1., Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd na spravodlivý proces, pretože rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, je v rozpore so zákonom, najmä s právom sťažovateľa na spravodlivý súdny proces a právom na súdnu ochranu.*

*2/- Ústavný súd SR zrušuje rozhodnutie Najvyššieho súdu SR čís. k.: 7Sk/16/2018 zo dňa 24.07.2019 a zároveň prikazuje Najvyššiemu súdu SR, aby vo veci ďalej konal a aby rozhodol.*

*3/- Najvyšší súd SR je povinný nahradiť do 15 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia... trovy právneho zastúpenia v celkovej výške 346,26 €...“*

## **II.**

### **Relevantná právna úprava a judikatúra**

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

15. V zmysle ustálenej súdnej praxe ústavného súdu postup súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi) v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

16. Ústavný súd vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inšinciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie práva vykonanej všeobecnými súdmi s ústavou, prípadne medzinárodnými

zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

### III.

#### **Predbežné prerokovanie sťažnosti a právne posúdenie veci**

17. Podstatou sťažnostnej argumentácie je, že najvyšší súd porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu, nesprávne právne vec posúdil a konal diskriminačne, pretože sťažovateľ nedostal ústavné akceptovateľnú odpoveď na svoje sťažnostné námietky, a teda kľúčové otázky súvisiace s poskytovanou súdnou ochranou. Nesúhlasil so zaradením preukázanej doby výkonu základnej vojenskej služby ako náhradnej doby do III. pracovnej kategórie zamestnaní, požadoval zhodnotenie všetkej odpracovanej doby a hodnotenie služby príslušníka hasičského zboru ako výkon služby v II. kategórii funkcií s poukazom na diskrimináciu oproti ostatným ozbrojeným zborom.

18. Z obsahu napadnutého rozsudku najvyššieho súdu sa ústavný súd presvedčil, že najvyšší súd sa zaoberal dostatočne kasačnými sťažnostnými námietkami sťažovateľa a svoje rozhodnutie zrozumiteľne odôvodnil. Zároveň pri hodnotení kasačnej sťažnosti aplikoval platný právny stav, ktorým sú všetky orgány verejnej moci viazané, a to na základe jeho ústavne konformného výkladu. Ústavný súd teda sťažovateľom tvrdenú arbitrárnosť napadnutého rozsudku či svojvôľu pri aplikácii právnych predpisov najvyšším súdom nezistil, a preto nemal dôvod do napadnutého rozsudku najvyššieho súdu zasahovať. Pocit krivdy či nesúhlas s platným právom na strane sťažovateľa nemôže byť dostatočným dôvodom na neaplikovanie platného a účinného právneho predpisu s poukazom na čl. 2 ods. 2 ústavy napriek tomu, že ústavný súd považuje prácu príslušníkov hasičského zboru za nanajvýš ušľachtilú a hodnú úcty. Jej vyššie spoločenské ocenenie aj v oblasti zlepšenia dôchodkového zabezpečenia hasičov však nie je možné dosiahnuť sťažovateľom požadovaným výkladom existujúceho práva ani dnes neprípustným odstránením tvrdosti zákona, ale len zmenou právnej úpravy. Zároveň sťažovateľom načrtnutá legislatívna unifikácia osobitného dôchodkového zabezpečenia hasičov a príslušníkov ostatných ozbrojených zborov novelizáciou osobitného predpisu (pre účely výsluhových dôchodkov,

pozn.) nemá vplyv na hodnotenie splnenia podmienok podľa zákona o sociálnom poistení vo väzbe na zníženie dôchodkového veku.

19. K námietke o nehodnotení celej odpracovanej doby vrátane civilného zamestnania je potrebné dodať, že zákonným dôvodom na aplikáciu zníženia dôchodkového veku, ktoré bolo predpokladom priznania starobného dôchodku v tomto prípade, je odpracovanie potrebného počtu rokov v preferovanej kategórii zamestnania zaradeného do I. pracovnej kategórie alebo služby zaradenej do I. alebo II. kategórie funkcií, a preto sa na účely posúdenia možnosti zníženia dôchodkového veku posudzovali len tieto doby zamestnania v preferovaných pracovných kategóriách, a nie akákoľvek odpracovaná doba, ktorá nemá vplyv na splnenie podmienky zníženia dôchodkového veku. Až po splnení tejto podmienky by bolo možné pristúpiť k zhodnoteniu všetkej odpracovanej doby na účely určenia výšky priznaného starobného dôchodku (s výnimkami určenými zákonom, napr. už hodnotené doby na účely výsluhového dôchodku, pozn.).

20. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd zastáva názor, že medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a namietaným porušením petitom označených práv sťažovateľa neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie signalizovala možnosť vysloviť ich porušenie. S prihliadnutím na ústavne akceptovateľné odôvodnenie napadnutého rozsudku ústavný súd sťažnosť v časti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

21. V časti ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy absentuje ústavnoprávne relevantná sťažnostná argumentácia, pretože toto ustanovenie je potrebné vnímať primárne ako ústavné zakotvenie podmienok, za ktorých môže súdna moc „vstúpiť“ do moci výkonnej, potrebných na prelomenie zásady oddelenosti jednotlivých druhov verejnej moci. Ide teda najmä o kompetenčné ustanovenie. Vo vzťahu k individuálnemu sťažovateľovi obsahuje len duplicitne zakotvenú záruku prístupu k správne súdu ustanovením podmienok, za ktorých sa môže jednotlivец obrátiť na správny súd s návrhom na preskúmanie individuálneho správneho aktu. Všetky garancie

spravodlivého procesu pred správnym súdom sú už obsahom čl. 46 ods. 1 ústavy tak, ako pri iných súdnych konaniach. Porušenie prístupu k súdu však sťažovateľ nenamieta a ani ho ústavný súd nezistil, a preto v tejto časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy ústavný súd sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

22. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré je tvorené procesnými a inštitucionálnymi garanciami spravodlivosti administratívneho konania pred správnym orgánom, sťažovateľ namietal, že nedostatky v dokazovaní vykonanom pred žalovaným správnym orgánom správne súdy nenapravili a stotožnili sa s nesprávnym právnym posúdením veci žalovaným správnym orgánom. Vzhľadom na to, že ním vytýkané vady v postupe a pri rozhodovaní najvyššieho súdu ústavný súd nezistil, je potrebné už z povahy veci považovať aj túto argumentáciu za zjavne neopodstatnenú, a preto ústavný súd aj v tejto časti ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. apríla 2020

Luboš Szigeti  
predseda senátu